

ગુજરાત માધ્યમિક અને
ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,
સેક્ટર-10 બી, જૂના સચિવાલય પાસે,
ગાંધીનગર. તા.01/08/2025

પ્રતિ,
જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રી,(તમામ),
ગુજરાત રાજ્ય.

વિષય:-ધોરણ-9 થી 12ના કેટલાક વિષયોના અભ્યાસક્રમના માસવાર આયોજન તેમજ
પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ મોકલવા બાબત.
સંદર્ભ:-તા.17/07/2025ના રોજ મળેલ શૈક્ષણિક સમિતિના ઠરાવ ક્રમાંક:12/2025

ઉપરોક્ત વિષય અને સંદર્ભ અન્વયે જણાવવાનું કે ધોરણ-9 થી 12ના ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા), અંગ્રેજી (પ્રથમ ભાષા), હિન્દી (પ્રથમ ભાષા) તેમજ ઉર્દૂ (પ્રથમ ભાષા)ના પાઠ્યપુસ્તકોમાં શ્રીમદ્ ભગવદગીતાના મૂલ્યોને લગતા પ્રકરણોનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. ધોરણ-9 થી 12ના કમ્પ્યુટર અધ્યયન વિષયનો અભ્યાસક્રમ રીવાઈઝ કરવામાં આવેલો છે. ધોરણ-12 અર્થશાસ્ત્ર વિષયના પાઠ્યપુસ્તકમાં પ્રાકૃતિક ખેતીના પ્રકરણનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. જે અન્વયે ઉક્ત વિષયોના અભ્યાસક્રમના માસવાર આયોજન તેમજ પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપમાં તજજ્ઞશ્રીઓ દ્વારા સુધારા કરવામાં આવેલ છે. તા.17/07/2025ના રોજ મળેલ શૈક્ષણિક સમિતિની બેઠકમાં સંદર્ભ દર્શિત ઠરાવથી કરવામાં આવેલ નિર્ણય અન્વયે શૈક્ષણિક વર્ષ 2025-26 થી ધોરણ-9 થી 12માં ઉક્ત વિષયોના અભ્યાસક્રમના માસવાર આયોજન તેમજ પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપનો અમલ કરવામાં આવનાર છે.

આ સાથે ઉપરોક્ત વિષયોના અભ્યાસક્રમના માસવાર આયોજન તેમજ પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ મોકલી આપવામાં આવે છે. વિશેષમાં જણાવવાનું કે ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ દ્વારા પ્રથમ ભાષાના પાઠ્યપુસ્તકમાં શ્રીમદ્ ભગવદગીતાનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. તે પૈકી ગુજરાતી પ્રથમ ભાષાના પાઠ્યપુસ્તકમાં આ અંગેના પ્રકરણોનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે, જ્યારે હિન્દી (પ્રથમ ભાષા), અંગ્રેજી (પ્રથમ ભાષા) અને ઉર્દૂ (પ્રથમ ભાષા)ની પૂરક પુસ્તિકા તૈયાર કરવામાં આવેલ છે. ઉક્ત પૂરક પુસ્તિકાની સોફ્ટ કોપી આ સાથે મોકલવામાં આવે છે. ઉક્ત વિગતે ઉપરોક્ત વિષયોના અભ્યાસક્રમના માસવાર આયોજન, પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ તેમજ પૂરક પુસ્તિકા આપના તાબા હેઠળની તમામ માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓને જાણ તેમજ અમલ સારું મોકલી આપશો.

સંયુક્ત નિયામક

બીડાણ:-ઉપર મુજબ

ગુજરાત માધ્યમિક અને
ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,
ગાંધીનગર

નકલ સવિનય રવાના:-

- માન.અધ્યક્ષશ્રી, ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર.

ધોરણ-.....9

વિષય :-URDU (FL).....

માસવાર અભ્યાસક્રમનું આયોજન

શૈક્ષણિક વર્ષ :- 2025-26

ક્રમ	માસ	પ્રકરણનું નામ	અર્થ (Meaning)	નિર્ણય - અભ્યાસક્રમ	તારીખ
1	જૂન	- دربارِ اہرامان - غزل - مفہمی سب بہار کھوٹی ہے	الفاظ معنی مکرب الفاظ	عبارت فہمی نظم فہمی	19
2	جولائی	- چار پائی - - تعلیم سے بے فوٹی کا نتیجہ .	ہم معنی الفاظ متضاد الفاظ	اسکول میں میرا پہلا دن	27
3	اگست	- حج اکبر - اشک آنکھوں میں کب نہیں آتا	معیاری - غیر معیاری الفاظ قسمیں	احوال نویسی نظم فہمی	22
4	ستمبر	- مگر وہ ٹوٹ گئی - دردِ منت کیوں دوان سے	فعل، تامل مفعول	میری خدا کی رحمت احوال نویسی	25
5	اکتوبر	- دیہات کی زندگی - رامائن کا ایک سینہ باب 11	ضمت کی پہچان عہد کی پہچان	میرا گاؤں سفر	12
6	نومبر	- نذیر احمد کی بیانی - سرمیں سودا بھی نہیں ...	اسم کیفیت واحد جمع	میرا پیارا گھر	21
7	دسمبر	- خدا حافظ - ڈرامہ - ایک آرزو (نظم)	حرفی عطف حرفی ربط	میرا پسندیدہ شاعر	26
8	جنوری	- سکھ کی تان (کیت) - ہم ہیں متاعِ کوہِ دُبار...	سابقہ لاحقہ اسم لہیر	عبارت فہمی احوال نویسی	25
9	فروری	- قطعات 11 دلوں انقدہ - 12 امکانات	ہفت کی پہچان حکم درست کر کے پھر نئے نگینے	ملکوں نویسی احوال نویسی	24
10	مارچ	- مثنوی - داستان شیرازے کے - محائب سے بے کی ...	- اعادہ -	امتحان کی تیاری مکربوں	22
11					
12					
13					

(نمائندہ امتحان) تاریخ: ۰۳ اگست (FL) 2025-26

کتاب: ۱۰۱۱۱

تاریخ: ۱۰/۱۱/۲۵

کل نمبر: ۸۰

[SECTION-A - نثر]

[04]

[الف] مناسب جوڑیاں بنائیے۔

الف	ب
۱) منشی پریم چند	۸) نذیر احمد کی کہانی کچھ میری کچھ ان کی زبانی
۲) سر سید احمد خاں	۹) خدا حافظ
۳) شوکت قاضی	۱۰) گزرا ہوا زمانہ
۴) مرزا فرحت اللہ بیگ	۱۱) حج اکبر
	۱۲) مگر وہ ٹوٹ گئی

[ب] مندرجہ ذیل کی خالی جگہ، دو سین میں دئے ہوئے مناسب جواب [04]

پسند رکھ کر پڑھ لیتے۔

(۵) "آثار الہنادید" مصنف کی تالیف ہے۔

(رشد احمد صدیقی، عبدالحلیم شرر، سر سید احمد خاں)

(۶) حج اکبر سبق میں نصیر کی دایہ کا نام تھا۔

(شاہد، عباسی، ناظر)

(۷) "مگر وہ ٹوٹ گئی" سبق کی مضمون ہے۔

(تمت جتنا، صالحہ مہدی، قرۃ العین حیدر)

(۸) مفتی صاحب نے کاغذ اٹھا کر چند سطریں لکھیں اور کوئی

(پرنسپل صاحب، مدرس صاحب، پریسیڈنٹ صاحب)

[ج] مندرجہ ذیل سوالوں کے جواب ایک جملے میں لکھیے۔ [02]

۹) افسانہ کیسے کہتے ہیں؟

۱۰) "نہیں کی بیماری کا کیا سبب تھا؟"

مباحثات میں کتنے پرو ہیں؟

[P.T.O.]

3

(22) 'اشک' آنکھوں میں کب نہیں آتا۔ یہ مصرعہ ————— سناغری غزل کا ہے
(مرزا غالب - میر تقی میر - حسرت موہانی)

(23) حاکمی طویل نفع _____ ہے۔
(مقدمہ، بشرو، مشالری، مدد و جذبہ اسلام، حیات جاوید)

(24) نظم کی _____ قسمیں ہیں۔

(پیش، حازہ، پانچ)

(ج) مندرجہ ذیل سوالوں کے جواب اپنی جملے میں لکھیے۔

25) مشاعرِ حسیم سے ملنا کیوں نہیں ترک کر پاتا ہے؟

26) خاطر بیمار سے شاعر کی کیا مراد ہے؟

(۵) مندرجہ ذیل سوالوں کے جواب بتائیں چاہے جملوں میں کلمے (کوئی ۱۰) (۵۴)

(27) لَرٰكِي لَعَلَّمْ - کیا کیا نصیحتات ہیں؟

(28) پیار کے دامن صیبا وہ کون سی حسیں ہیں جن میں شاعر کو خاص دلچسپی ہے ؟

(29) مشاعر نے دہلیوں کو جمع کرنے پر کیوں اعتراض کیا ہے؟

(ط) مندرجہ ذیل سوالوں کے جواب تفصیل سے لکھیے۔ (کوئی دو) [06]

30> آپ کی درسی کتاب میں میر حسن کی شہنوی کا خلاصہ لکھیے۔

31) شاعر نے تنہائی کی کیا خوبیاں بیان کی ہیں؟ وضاحت کیجئے۔

32> "دماں کا ایک سین" نظم کا مرکزی خیال لکھیے۔

P. T. O

[SECTION-C - حصہ مؤامد]

← ہدایات کے مطابق جوابات لکھیے۔

[01] (33) مندرجہ ذیل الفاظ میں سے صحیح تلفظ والا لفظ پہچانیے۔

(A) فُل (B) ٹریکا (C) بھول (D) جنہ

[01] (34) "فرش" لفظ کا متضاد الفاظ پہچانیے۔

(A) آسمان (B) فرش (C) فلک (D) چاند

[01] (35) "زندگی" لفظ کا ہم معنی لفظ پہچانیے۔

(A) موت (B) عظیمہ (C) حیات (D) تحفہ

[01] (36) "فوج" لفظ کی جمع بتائیے۔

(A) لشکر (B) اراج (C) امواج (D) اورام

[01] (37) مندرجہ ذیل جملے میں سے خاں ل پہچانیے۔

- "ملہ حساب حل کر دیا ہے۔"

(A) حساب (B) حل (C) ملہ (D) کر دیا ہے

[01] (38) مندرجہ ذیل الفاظ میں سے اسم کیفیت پہچانیے۔

(A) چونہ (B) سکرانا (C) تھکن (D) سینوں (قمام)

[01] (39) خط کشیدہ الفاظ کی اسم پہچانیے۔

گنگا ندی پاک ہے۔

(A) اسم آلا (B) اسم خاص (C) اسم عام (D) اسم کیفیت

[01] (40) مندرجہ ذیل متبادلات میں سے مصدر پہچانیے۔

(A) عیش و عشرت (B) سیاہ سفید (C) لپکانا (D) بک بک

[01] (41) مندرجہ ذیل کہاوت کا مطلب لکھیے۔

- دھوبی کا کتا گھوسا نہ گھاٹ کا

(42) مندرجہ ذیل محاورے کا معنی بتا کر جملے میں استعمال کیجیے۔ [01]
- او جھل ہونا

(43) مجموعۃ الفاظ کے لئے ایک جامع لفظ لکھیے۔ [01]
- اذان دینے والا

(44) مندرجہ ذیل جملے کی ترتیب درست کر کے دوبارہ لکھیے۔ [01]
- گر پڑا اس کے ہاتھ سے زرخ پر طلاق نامہ

(45) مندرجہ ذیل شعر کی صنعت پہچانیے۔ [01]
ن پانی کو چھو رہی ہے جھک جھک کر گل کی ٹہنی
جیسے حسین کوئی آئینہ دیکھتا ہو

(46) مندرجہ ذیل الفاظ میں سے سابقہ اور لاحقہ انگ کے لکھیے۔ [01]
بد اخلاق - خواہشمند - بے نام - خاندان

(47) مندرجہ ذیل مرکب الفاظ کی ترکیب واضح کیجیے۔ [01]
واقف کار - دینشت مند

(48) جملے میں سے حرف عطف پہچانیے۔ [01]
- وہ آیا اور خط دے کر چلا گیا

یا
جملے میں سے حرف ربط پہچانیے۔
- اس کا مکرم بہت خوبصورت ہے

(49) اسلم طاقتور ہے۔ (جملے میں صفت پہچانیے) [01]

(50) مندرجہ ذیل میں سے غیر معیاری الفاظ کا معیاری الفاظ [01]
- کوں، سبجوں، بنائے

(51) رضیہ روزانہ اسکول آتی ہے آج وہ نہیں آئی۔ (جملہ [01]
میں اسیم خمیر پہچانیے)

(52) "میں آتا ہوں" جملہ کو زمانہ حال جاری میں تبدیل کیجیے۔ [01]

[مضمون نویسی SECTION-D نمائش]

(53) [الف] مندرجہ ذیل اشعار کی تشریح کیجیے۔ [04]

سیدھی ہے راہِ شوق پہ یوں ہی کہیں کہیں
خیم ہو گئی ہے گیسوئے دل دار کی طرح
- یا -

کیا وہ نمرود کی خدائی تھی؟

بندگی میں مرا بھلا نہ ہوا

(54) [ب] احوال نویسی [04]

آپ کی اسکول میں سنائے گئے "لوح اساتذہ" کا احوال ۱۰۰
لفظوں میں لکھیے۔

(55) [ج] نظم نمائی۔ مندرجہ ذیل نظم کو پڑھ کر اس کے نیچے دئے گئے [04]
سوالوں کے جواب لکھیے۔

اے اوروں کا گھر جلا کے قیامت نہ کر سکا
گھر جل گیا مگر میں شکایت نہ کر سکا
اپنے سے بڑھ کر تجھ پہ مجھے اعتماد تھا
افسوس تو بھی میری حفاظت نہ کر سکا
علوی غلط بیانیوں دیتے رہے سبھی
سچ بولنے کی ایک بھی ہمت نہ کر سکا

سوالات :- (55) اوروں کا گھر جلا کے شاعر نے کیا بتایا؟

(56) شاعر کا کیا نقصان ہوا؟

(57) شاعر کو خود سے زیادہ اعتماد کس پر تھا؟

(58) شاعر نے کس وجہ سے سچ بولنے کی ہمت نہیں کی؟

[P. T. O.]

(59) [د] مندرجہ ذیل امتیاس کا ایک تہائی $\frac{1}{3}$ حصے میں اختصار [04]

”کھاؤں والوں کی یہ بات کس قدر قابل ذکر ہے کہ وہ ایک سادی اور
بسیط حالت پر ہیں۔ ان کی کفایت شعاری کی زندگی کس صفائی اور
اطمینان بے غریبی ہے۔ اُن کی نوکریں ہمارے مقابلے میں بہت کم ہیں۔
وہ ہمارے روپیے پیسے کے بھی محتاج نہیں۔ ہمارا سکہ بھی اُن میں
بہت کم مروج ہے۔ کیونکہ اُن کی نظر ہر وقت ذاتی مطلق طرف
لگی رہتی ہے۔ اسی لئے وہ خدا کی بے واسطہ نصیحتوں سے سونے
کا کام بھی نکال لیتے ہیں۔“

Page-NO:

[۵] مندرجہ ذیل نکات کی مدد سے ۱۵۰ سے ۲۰۰ نکتوں [۵۸]

پر مختصر کوٹی ایک صفحہ لکھئے۔

(۶۰) - گیا وقت پھر یا آتا نہیں۔

نکات :- وقت کی قدر - اہمیت - تمام کام کا وقت پر

مکمل کرنا - طالب علم کے لئے وقت کی اہمیت - صاف کاری یا دیں -

وقت کی قدر کرنے والے کامیابی - وقت کھودینے کے نقصانات -

اگر میں مدرس ہوتا۔

- (۶۱)

نکات :- مدرس بننے کے خواب - تعلیم حاصل کرنے کا شوق - اپنے مدرس

کے اثرات - تمام مثبت کام طالب علم کے لئے کرنا - ان کو حوصلہ دینا -

خوب محنت سے پڑھانا - محبت کا سکون تمام طلبہ سے - ایک مثالی

مدرس - نام - کامیابی و کامرانی -

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર.

ધોરણ-12

વિષય :- URDU : 004

માસવાર અભ્યાસક્રમનું આયોજન શૈક્ષણિક વર્ષ : 2025-26

ક્રમ	માસ	પ્રકરણ/કાવ્યનું નામ	અભ્યાસ	અભ્યાસ પ્રકરણ/કાવ્યનું નામ	ક્રમ
1	જુન	* મોજ કોઠર * * રમ રમ રાજી પાંચી *	નિમ્ન મધ્ય અલ્ફા મસ્નાવ અલ્ફા	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	19
2	જુલાઈ	* છૂલ * * છૂલ * * છૂલ * * છૂલ *	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	27
3	ઓગસ્ટ	* છૂલ * * છૂલ * * છૂલ *	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	22
4	સપ્ટેમ્બર	* છૂલ * * છૂલ * * છૂલ *	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	25
5	ઓક્ટોબર	* છૂલ * * છૂલ * * છૂલ *	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	12
6	નોવેમ્બર	* છૂલ * * છૂલ * * છૂલ *	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	21
7	ડિસેમ્બર	* છૂલ * * છૂલ * * છૂલ *	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	26
8	જાન્યુઆરી	* છૂલ * * છૂલ * * છૂલ *	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	25
9	ફેબ્રુઆરી	* છૂલ * * છૂલ * * છૂલ *	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન મિર્સે જુઓન	24
10					
11					
12					
13					

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2025-26 :

ધોરણ-12 : ... (104) ... સામાન્ય પ્રવાહ

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વિશ્લેષણ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ ગુણ
				સંયોજન	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	15	25	15	30	15	100
ટકા	15	25	15	30	15	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	41	49	30
2.	અતિ ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (VSA)	20	21	2
3.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA)	06	08	12
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	06	06	28
5.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01	01	10
	પ્રશ્નોની કુલ સંખ્યા	74	85	100

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	વિભાગનું નામ	ગુણ
1.	વિભાગ-A પદ્ય	20
2.	વિભાગ-B ગદ્ય	20
3.	વિભાગ-C વ્યાકરણ	20
4.	વિભાગ-D અર્થગ્રહણ	20
5.	વિભાગ-E લેખન સજ્જતા	20
	કુલ	100

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

૨૨

શૈક્ષણિક વર્ષ 2025-26 :

ધોરણ-

..... (૭૦૪) સામાન્ય પ્રવાહ

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : ૩ કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 100

પ્રશ્નક્રમ	વિભાગ-A પદ્ય આધારિત પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
(અ)	← ડાહ્યાનાં પદ્યોનાં અર્થમાં સમાવેશ કરીને	૦૩
(બ)	← ડાહ્યાનાં પદ્યોનાં અર્થમાં સમાવેશ કરીને	૦૩
(ગ)	← ડાહ્યાનાં પદ્યોનાં અર્થમાં સમાવેશ કરીને	૦૪
(ઘ)	← ડાહ્યાનાં પદ્યોનાં અર્થમાં સમાવેશ કરીને	૦૬
(ઙ)	← ડાહ્યાનાં પદ્યોનાં અર્થમાં સમાવેશ કરીને	૦૪
	Total =	20
વિભાગ-B ગદ્ય આધારિત પ્રશ્નની વિગત		
(અ)	← ડાહ્યાનાં પદ્યોનાં અર્થમાં સમાવેશ કરીને	૦૩
(બ)	← ડાહ્યાનાં પદ્યોનાં અર્થમાં સમાવેશ કરીને	૦૩
(ગ)	← ડાહ્યાનાં પદ્યોનાં અર્થમાં સમાવેશ કરીને	૦૪
(ઘ)	← ડાહ્યાનાં પદ્યોનાં અર્થમાં સમાવેશ કરીને	૦૬
(ઙ)	← ડાહ્યાનાં પદ્યોનાં અર્થમાં સમાવેશ કરીને	

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

પ્રશ્નક્રમ	વિભાગ - C : વ્યાકરણ	ગુણ
૦૧	૦૨	20
૦૧	૦૨	
૦૧	૦૨	
૦૧	૦૧	
૦૧	૦૧	
૦૧	૦૧	
૦૧	૦૧	
૦૧	૦૧	
(વિભાગ - D : અર્થગ્રહણ)		20
૦૫	૦૫	
૦૫	૦૫	
૦૫	૦૫	
૦૫	૦૫	
(વિભાગ - E : લેખન સજ્જતા)		20
૦૫	૦૫	
૦૫	૦૫	
૧૦	૧૦	

SECTION-A

← (الف) ذیل میں دئے گئے سوالوں کے جواب دئے گئے متبادلات میں سے

53 (ب) متبادل تلاش کرنے لکھئے۔

(1) زمین تیز کرنے کے لئے کس چیز کو کیمیا سمجھا جاتا ہے؟

(A) مشعل (B) کرکٹ (C) کپڑی (D) چوسر

(2) رسم و رواج کی پابندی مصلحتوں کے مصنف کون ہیں؟

(A) پریم چند (B) سر سید احمد خاں (C) مشتاق احمد یوسفی (D) بلونت سہاسی

(3) سید نور الدین اور نقیہ کی بیٹی کا نام کیا ہے؟

(A) آمنہ (B) ذلیہ (C) رفیعہ (D) عافیہ

← (ب) ذیل میں دئے گئے سوالوں کے جواب لکھئے۔

(4) کیمپارنوں کے سروں پر کیا رکھا ہوا ہے؟

(5) ڈرامہ نگار غیر روز رشید کا کونسا ڈرامہ ہماری درسی کتاب میں ہے؟

(6) "در بار لکھنؤ" ادب کی کوشی صنف ہے؟

← (ج) ذیل کے سوالوں کے جواب ایک جگہ میں لکھئے۔

(7) مصنف نے رنگھوناٹھ کو اپنے دفتر کیوں بلایا؟

(8) بیرونی نے علوم و فنون پر کتنی کتابیں لکھیں؟

(9) موسیقار کو کیاں بٹھایا گیا؟ کس قسم کے انسان انتہائی نایاب ہیں؟

(10) مرحوم نے دوسرے مکان کس کے لئے چھوڑا تھا؟

← (د) ذیل میں دئے گئے سوالوں کے جواب تین-چار جملوں میں لکھئے۔ (کوئی تین)

(11) طبرستان میں بیرونی کے ساتھ کیا معاملہ پیش آیا؟

(12) "تھوہرل" کسٹم کے ذریعے کسی طرح تعلیم دی جاتی ہے؟

(13) نواب واجد علی شاہ کے عہد میں لکھنؤ کا حال کیا تھا لکھئے؟

(14) ظاہر بیگم ایسا کیوں چاہتی ہیں کہ ان کی بیوی کو جی جہنم دے؟

← (ڈ) ذیل میں دئے گئے سوالوں کے جواب تفصیل سے لکھئے۔ (کوئی ایک)

(15) "آزادی اور اپنی خوشی پر چلنا" سمجھا ئیئے۔

(16) جہلم کسی رسم کو کہتے ہیں؟ عام طور پر لوگ اس رسم میں کس لئے شامل

ہوتے ہیں؟

SECTION-B

حصہ تنظیم

← (الف) ذیل میں دئے گئے سوالوں کے جواب مبادلات میں سے اچھے متبادل تلاش کر کے لکھیے۔

03

- (16) ایک خدا سے رشتہ جوڑ آپ نے کس کی محفل پریم کر دیا؟
 (A) شریک کی (B) اہنام پرستی کی (C) باطل کی (D) پرستان کی
 (17) حفیظ جالندھری کی کونسی نظم ہماری درسی کتاب میں ہم نے پڑھی؟
 (A) بٹوالہ (B) ہمارہ (C) نوالہ (D) سایہ

(18) گل نومیده، یعنی کونسا بھول؟

- (A) تازہ بھول (B) مڑھایا ہوا بھول (C) نیا کھلا ہوا بھول (D) بھول کی کلی

← (ب) ذیل میں دئے گئے سوالوں کے جواب لکھیے۔

- (19) شاعر کو اپنے محبوب سے کس بات کی شکایت ہے؟ (مومن خاں مومن)
 (20) مرزا محمد رفیع سودا کہاں پیدا ہوئے؟
 (21) شاعر نے دیس بھلتوں کو کیا سمجھا؟

← (ج) مندرجہ ذیل سوالوں کے جواب ایک جملے میں لکھیے۔

04

- (22) رباعی میں شاعر ہر چیز کیسے سے مانگنے کو کہتے ہیں؟
 (23) فہل گل کو شاعر نے کیا کہا ہے؟ (فانی بدایونی)
 (24) مسجد شہید ہوئے کے غم میں کے ساتھ شاعر کو کس بات کا اندوس ہے؟ (محمد غلامی)
 (25) سائیت میں نئی ملاقات کو شاعر نے کس سے تشبیہ دی ہے؟

← (د) مندرجہ ذیل سوالوں کے جواب تین-چار جملوں میں لکھیے۔ (کوئی تین)

- (26) شاعر نے آپ کی کونسی ہفتا بیان کی ہیں؟ (موج کوثر)
 (27) حشر کے متعلق شاعر کا کیا گمان ہے؟ (نعت گیت)
 (28) زمیں نے آسمان کی ہماری کرلی "شاعر ایسا کیوں کہتے ہیں؟ (ہمارہ)
 (29) ایک ناپاک کو شاعر نے آنکھ کا تارا کیوں سمجھا؟ (بھول)

← (ڈ) مندرجہ ذیل سوالوں کے جواب تفصیل سے لکھیے۔ (کوئی ایک)

04

- (30) "سیاحی کی گریہ و زاری" تنظیم کا خلاصہ لکھیے۔
 (31) قہیدہ کس کی شان میں لکھا گیا ہے؟ شاعر نے تعریف میں کیا کیا کہا ہے؟

SECTION-C

* ذیل میں دئے گئے معنی الفاظ کی صحیح جوڑیاں بنائیے۔

(32) وطن، دانش، مرض، محبت

(33) صحت، بیمار، پیار، عقلمند

(34) عشق، کھٹور، بیوشمار، دکھا

(35) آفت، دیں، دانا، علل

(36) دنیا، گنتی، حیات، عالم

* ذیل کے جملوں میں خط کشیدہ الفاظ کی جگہ متقیاد الفاظ لکھ کر ایسے لکھیں کہ جس جملے کے معنی میں تبدیلی نہ ہو۔

(37) ورزش کرنے سے جسم کی توانائی بڑھتی ہے۔

(38) موسمِ بہار میں گلستان جیسے کم سُور جاتے ہیں۔

(39) زندگی زندہ دل کا نام ہے۔

(40) طلباء نے استاد کے سوال کا معقول جواب دیا۔

* ذیل میں دئے گئے مجموعہ الفاظ کے لئے جامع لفظ لکھیے۔

(41) آسمان میں منتظر آنے والا سیاتِ نیلّوں کا پتہ

(42) ایک قسم کی فوشو جو ہرن کی ناف سے سُلتی ہے۔

(43) وہ سدا جو موسمِ بہار میں چلتی ہے۔

(44) عرب کے علاوہ کسی اور ملک کا رہنے والا۔

(45) درویشوں اور فقیروں کے رہنے کی جگہ۔

* ذیل میں دئے گئے غیر معیاری الفاظ کے معیاری الفاظ لکھیے۔

(46) لٹاوت

(47) نوح

* ذیل میں دئے گئے الفاظ کا املا درست کر کے الفاظ دوبارہ لکھیے۔

(48) طیوہار

(49) انتجام

(50) خوشحالی

* ذیل میں دئے گئے جملوں میں قوسین کی ہدایت کے مطابق جواب فراہم کر کے لکھیے۔

(51) ابو ریمان بیرونی زبردست فاضل اور حکم گزار ہیں۔ (صفت پہچانیے)

(52) تھے محبوب لگی ہے، میر کہا ڈٹا۔ (صدر پہچانیے)

(53) (صدر پہچانیے)

(54) فوجیں زیرِ ذرِ بیور ہیں۔ (مرکب لفظ بچانے) (61)

* ذیل میں دئے گئے محاوروں کے معنی بتا کر محاوروں کا جملوں میں استعمال کیجئے۔ (62)
(55) تن بدن میں آگ لگنا

(56) جوت جگانا

(57) نمک حلال کرنا

* ذیل میں دئے گئے الفاظ کے واحد کی جمع اور جمع کے واحد کی جمع کیجئے۔ (61)

(58) شریک (59) اقدام (60) حقیقت

* ذیل میں دئے گئے الفاظ کی اسم کیفیت لکھیے۔ (کوئی دو) (61)

(61) تلخ (62) خوش قسمت (63) دیوان

* ذیل میں دی گئی عبارت میں مناسب رموز و اوتخاف لگا کر دوبارہ لکھیے۔

(64) وزیر اعظم ہمارے ملک میں کسی کے ساتھ نا انصافی تو نہیں بیور رہی ہے کوئی۔

ظالم ہمارا رعایا کو پریشان نہ نہیں کر رہا بالکل ایسا عالی جاہ تمام

درباریوں نے نفل بھائی کی طرف جھک کر بہ آواز بلند کورس لگایا

* ذیل میں دئے گئے شعر میں کسی لہنت کا استعمال ہوا ہے ؟ (کوئی ایک) (61)

(65) حسرتِ شام و سحر بیٹھ کے کنبہ کے قریب

اب پریشان دعاؤں کو سنا کرتی ہے

(66) کیا وہ نمرود کی خدائی تھی

بذئی میں میرا بھلا نہ ہوا

* ذیل میں دئے گئے شعر کی تہنیں پہچانیے۔

(67) مٹانے سے بل نکال دئے زلیف یار کے

(OR) ایک مار ہم نے زیر کیا مار مار کے

متاعِ حلال یہ میری چال چل رہا ہے کوئی

دیا ہے جس نے مجھے دل اسے دماغ ملا

* ذیل میں دئے گئے سابقے اور لاحقے کا استعمال کر کے دو۔ دو الفاظ بنائیے۔

(68) مند، گنیر، خوش، دار، بد

* ذیل میں دئے گئے مرکب الفاظ کی تہنیں کیجئے۔ (کوئی ایک) (61)

(69) دلش

(70) خوش دشا شاک

(71) امیر ادا

SECTION-D

حصہ چہارم

* ذیل میں دی گئی عبارت کو پڑھ کر دئے گئے سوالوں کے جواب لکھیے۔

(5)

جو دل کا راز ہے آہ و فغاں کہنا ہی پڑتا ہے

تو پھر اپنے قفس کو آسٹیاں کہنا ہی پڑتا ہے

تجھے اے طاثر شاخ نشیں کیا خبر اس کی

کبھی حیا کو بھی باغباں کہنا ہی پڑتا ہے

یہ دنیا ہے یہاں ہر کام چلنا ہے سلیقے سے

یہاں ، پتھر کو بھی لعل گراں کہنا ہی پڑتا ہے

بد فیض مصلحت ایسا ہی ہوتا ہے زمانے میں

کہ ہر رہزن کو میر کا رواں رواں کہنا ہی پڑتا ہے

زیادوں پر دلوں کی بات جب ہم نہ نہیں سکتے

جفا کو پھر وفا کی داستان کہنا ہی پڑتا ہے

نہ پوچھو کیا گزرتی ہے دل خود دار پر اکثر

کسی بے مہر کہ تب مہرباں کہنا ہی پڑتا ہے

سوالات :

(72) قفس کو آسٹیاں اور حیا کو باغباں کیوں کہنا پڑتا ہے؟

(73) پتھر کو لعل گراں کہنے سے شاعر کی کیا مراد ہے؟

(74) مصلحت بینی کا نتیجہ کیا ہوتا ہے؟

(75) دل کی بات چھپا کر کیا کہنا پڑتا ہے؟

(76) خود داری کو کب ہمدردی پہنچتا ہے؟

* ذیل میں دی گئی عبارت کو پڑھ کر دئے گئے سوالوں کے جواب لکھیے۔

(5)

اب سچ بولنا اس کا نام رہ گیا ہے کہ باتیں بنا کر دوسرے آدمی کو

اپنے سچ بولنے کا یقین کرا دیں۔ کھوٹے کئے چالائی سے چلا کر کفرے سکوں میں گنوا دیں

قسم کھانا، جھوٹ بولنا، کوئی بُرا نہیں جانتا بلکہ حسنِ کلام میں داخل ہیں

اہم بات کے بیان کرنے میں اصل واقعات پر حیاں نہیں کرتے بلکہ حسنِ طرح

اپنے نہیں اسکا بیان اچھا معلوم ہو یا سمجھیں کہ اس طرح بیان کرنا ادب کی

اچھا معلوم ہو گا۔ اسی طرح بیان کرتے ہیں۔ اور اس کا نام حسنِ بیان رکھتے

ہیں۔ خرفن ریاکاری اور مکاری کے ساتھ باتیں بنانا ہماری عادت میں

داخل ہے اور وہ عیب کی جگہ پُر سمجھا جاتا ہے۔ کوئی گالی اور دشنام اور

تراہنہ ظاہر اس سے بڑھ کر نہیں کہ کوئی تم کو جھوٹا کہے، ہر مذہب کی برائی

پر ایسی لعنت نہیں کرتا جیسے کہ عجوت بولنے پر، مگر رواج نے ان دونوں باتوں کا اثر دل پر اتنا بھی باقی نہیں رکھا جتنی اُرد پر سفیدی۔

سوالات :-

- (77) آج کل سچ کی حیثیت کیا رہ گئی ہے ؟
 (78) بات کے بیان کرنے میں کس کا خیال رکھنا چاہیے ؟
 (79) نئی زمانہ ٹھن بیان کسے سمجھا جاتا ہے ؟
 (80) آج کل کون سی بُرائی عادت میں شامل ہو گئی ہے ؟
 (81) عجوتوں کے ساتھ مذاہب کیا برتاؤ کرتے ہیں ؟

* ذیل میں دئے گئے اقتباس کا پڑھو (ایک تہائی) اختصار کیجئے اور عنوان دیجئے۔

(82) ہند اور مسلمان دو قومیں ہیں جو پچھلی لبر کو کامل سمجھ کر اسی کو بیٹھے انگریز، فرینچ اور جرمن اسی قومیں ہیں جو ہمیشہ ترقی کی کوشش میں ہیں۔ ایک زمانہ تھا کہ اس ملک کی قومیں علم و ہنر و تربیت و مائستگی میں اپنے دور کی دنیا کی تمام قوموں سے مقدم اور اعلیٰ تھیں۔ اور شاید مسلمانوں کو تو یہ ہی عزت حاصل تھی کہ یورپ بھی ان کی بعض قوموں کے استاد گنے جاتے تھے مگر اسی غیب نے جو ان قوموں میں تھے اور وہی خوبیاں جو ہمارے پاس تھیں معاملہ بالعکس کر دیا ہے۔ اب یورپ کی قومیں علم و ہنر اور تربیت میں اعلیٰ ہیں۔ پس ہماری قوم کو بھی چاہیے کہ اپنے دماغ کے لغویات اور پیچیدہ خیالات سے صاف کریں جس نے عقل اور سمجھ کو خراب کر دیا ہے۔

* (83) ذیل میں دئے گئے نکات کو پڑھ کر کہانی کو مکمل کریں

ایک بیداری گدھے پر ننگ لاد کر بازار بے جانا راستے
 میں ندی کا پڑنا گدھے کا اچانک ندی میں گر جانا
 بوجھ کا چلنا سے جانا دوسرے دن زیادہ ننگ لادنا
 گدھے کا جان بوجھ کر ندی میں گرنا
 تیسرے دن گدھے پر کہاں لادنا گدھے کا
 اپنی حرکت دہرانا نتیجہ

SECTION-E

حقیقہ مضمون

* (84) اپنی بیماری کی وجہ سے ڈاکٹر کے کہنے پر آرام کرنا ہے اس بات کو مد نظر رکھتے ہوئے اپنے مدرس سے چھٹی کی التبا کرتے ہوئے طرفہ لکھئے

(55)

* (85) آپ کے اسکول میں منائے گئے "ہفتائی تحریک" کے تحت صفای

کا پروگرام کا 100 لفظوں پر مشتمل احوال لکھیے۔

(55)

* ذیل میں دئے گئے موضوعات کے تحت کسی بھی ایک عنوان پر 250 لفظوں

پر مشتمل مضمون لکھیے۔

(10)

(86) کورونا - عالمی وبا

(87) اکر میں وزیر اعظم ہوتا

(88) بیٹی کی اہمیت

نوٹ:- مضمون کے عنوان کے ساتھ شکات بھی دئے جائیے۔

م: ختم شد

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર.

ધોરણ-10

विषय :- URDU (FL)

માસવાર અભ્યાસક્રમનું આયોજન શૈક્ષણિક વર્ષ: ૨૦૨૬-૨૭

صفحہ	نمبر	عنوان	موضوع	تعداد
1	99	عبارتیں	عبارتیں	1
2	27	کاموں کا سفر	کاموں کا سفر	2
3	22	ایم آر اے - احوال	ایم آر اے - احوال	3
4	25	تعلیم نیسوان	تعلیم نیسوان	4
5	12	قد لائق اوقات اور لیم	قد لائق اوقات اور لیم	5
6	21	اختصار نووسی	اختصار نووسی	6
7	26	اختصار نووسی	اختصار نووسی	7
8	25	امتحان کی تیاری	امتحان کی تیاری	8
9	24	امتحان کی تیاری	امتحان کی تیاری	9
10				
11				
12				
13				

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2025-26 (2025-26)

ધોરણ-10 વિષય-હિન્દુ (અધ્યયન) વિષય કોડ :- 05

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય: 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ ૬૦

નોંધ: આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાપ્તિકો, મોડેરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાપ્તિક તેમજ મોડેરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (A)	સમજ (B)	ઉપયોગન (C)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમતિ/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	29	16	10	04	21	૬૦
ટકા (%)	36 %	20 %	13 %	05 %	26 %	100 %

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (0)	24	24	24
2	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (5A-I)	16	16	16
3	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (5A-II)	04	06	08
4	લઘુવા પ્રશ્નો (1A)	07	12	24
	નિબંધ પ્રકાર (1A)કુલ	01	03	08
પ્રકરણદીઠ ગુણભાર		કુલ - 52	61	૬૦

ક્રમાંક	પાઠ/પ્રકરણનું નામ	જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણભાર	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણભાર
	વિભાગ - A (ગણિત વિભાગ)	20	
	વિભાગ - B (પદો વિભાગ)	20	
	વિભાગ - C (વ્યાખ્યાન વિભાગ)	20	
	વિભાગ - D (અર્થગ્રહણ - વેપાર વિભાગ)	20	
	કુલ -	૬૦	

નોંધ: જનરલ વિકલ્પ સાથે દર્શાવેલ પ્રશ્નના ગુણ નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર પ્રમાણે દર્શાવેલ છે અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે આ ગુણ અલગ હોઈ શકે છે.

ગુજરાત રાજ્ય માધ્ય. અને ઉચ્ચ માધ્ય. શિક્ષણ બોર્ડ - ગાંધીનગર.

ଶିକ୍ଷାବିଭାଗ^୦ - ୨୦୨୩-୨୪

35-(FL) 05

ଆମିତି ପରିହା.

(अप्रपगतं परिहृतं)

३५१: ५०

پتہ ذیلی	ذیلی	رقم
ذیلی - A		
(الف) 1 4 4	۴ مناسب جوڑیاں بنائیے۔ (تہنیت، عقبت، تہنیت - ۱) مناسب سخن / کردار - تہنیت / کردار - (خدا) ان چاروں میں سے کوئی بھی ایک پوچھنا ہے۔ ۴ ہر ایک جوڑی کا ایک مارکس	04
5 4 8 (ب)	۴ دئے گئے متبادلات میں سے صحیح بدل تلاش کر کے خالی جگہ پُر کیجئے ۴ چار خالی جگہ پوچھی جائے گی۔ نیچے چار متبادلات دیئے ہیں انہی خالی جگہ کا ایک مارکس۔	04
(ج) 9 4 10	۴ دئے گئے متبادلات کے ایک جملے میں جواب لکھیے۔ ۴ دو بحال پوچھے جائیں گے۔ ایک سوال کے جواب کا ۱ مارکس	02
(د) 11 4 13	۴ دئے گئے سوالوں کے تین - چار جملوں میں جواب لکھیے (تین سوال پوچھنا ہے دو کے جواب لکھنا ہونگے) ہر ایک جواب کے ۲ مارکس۔	04
(ڈ) 14 4 15	۴ دئے گئے سوالوں کے جواب آٹھ - دس جملوں میں لکھیے۔ دین سوال پوچھنا ہے کوئی دو کے جواب لکھنا ہونگے) ہر ایک جواب کے ۳ مارکس۔	06 20
ذیلی - B		
(الف) 17 4 20	۴ مناسب جوڑیاں بنائیے۔ (تہنیت، عقبت، شاعر - مسرے / تنکیم کا نام / شاعر) (ہر ایک جوڑی کا ایک مارکس)	04
(ب) 21 4 24	۴ دئے گئے متبادلات میں سے صحیح بدل تلاش کر کے خالی جگہ پُر کیجئے دفعہ میں متبادلات دینا ہونگے) ہر ایک کا ایک مارکس	04
(ج) 25 4 26	۴ دئے گئے سوالوں کے جواب ایک جملے میں لکھیے (۲ سوال پوچھنا ہونگے) ہر ایک جواب کا ایک مارکس	02
(د) 27 4 29	۴ دئے گئے سوالوں کے جواب تین - چار جملوں میں لکھیے تین سوال پوچھنا ہونگے۔ دو کے جواب لکھنا ہے ہر ایک جواب کا ۲ مارکس	04
30 4 32	۴ دئے گئے سوالوں کے جواب آٹھ دس جملوں میں لکھیے۔ تین سوال پوچھنا ہے۔ دو کے جواب لکھنا ہے ہر ایک جواب کے ۳ مارکس	

- (۷) مندرجہ ذیل سوالوں کے جواب تین - چار جملوں میں لکھئے (دو) (4)
- (27) 'فیہود کا ایک جنگل دیکھا' اس شعر کے میں شاعر نے کس منظر کی عکاسی کی ہے؟
- (28) دوسرے کی شکل پر بیگانی کیوں نکل آ رہی ہے؟
- (29) پھول، مکی، مدیم بہار اور شباب کو شاعر نے سوگوار کیوں کہا ہے؟
- (۸) مندرجہ ذیل سوالوں کے جواب آٹھ - دس جملوں میں لکھئے - (دو) (5)
- (30) شاعر نے دیہاتی بازار کی منظر کشی کس طرح کی ہے؟
- (31) پردیس میں وطن سے آنے والے شخص سے شاعر نے کیا بے تاب مع کر کیا کیا پوچھتا ہے؟
- (32) میلوں دربارِ دہلی منظم کا غلام اپنے انداز میں بیٹھے۔

SECTION C (قوائد)

- یہ مندرجہ ذیل د - لات کے جواب ہدایات کے مطابق لکھئے۔
- (33) مندرجہ ذیل صحیح تلفظ والے الفاظ تلاش کر کے لکھئے (1)
- (A) گریب (B) غریب (C) جندہ (D) مرین
- (34) مندرجہ ذیل مرکب الفاظ پہنائے۔
- (A) آپ نازم (B) دوست (C) بندہ (D) آدم نور (1)
- (35) مندرجہ ذیل الفاظ میں سے صفت ذاتی والا لفظ پہنائے۔ (1)
- (A) ٹھنڈا پانی (B) دو روپے (C) دولت (D) عزت
- (36) مندرجہ ذیل الفاظ میں سے ہم معنی الفاظ پہنائے۔ (1)
- (A) عقل (B) باطل (C) دیش (D) دماغ
- (37) مندرجہ ذیل الفاظ میں سے اسم کیفیت پہنائے۔ (1)
- (A) انسانیت (B) دیوانہ (C) بادقار (D) سے ادب
- (38) مندرجہ ذیل الفاظ میں سے مصدر پہنائے۔ (1)
- (A) زندگی (B) سیولٹ (C) پڑھنا (D) سبق
- (39) ذیل کے الفاظ کی جوڑیوں میں سے متضاد الفاظ کی جوڑی پہنائے (1)
- (A) شبِ دراز (B) شانِ مذکت (C) امی اور آج (D) حق و سبائی
- (40) رومانہ نے خیر کو کہا دیا۔ () غافل پہنائے (1)

- (41) مندرجہ ذیل الفاظ میں سے سابقہ اور لاحقہ حائے الفاظ اٹک کیجئے۔ (1)
- (1) (۸) بے ادب (8) جائزدار (۲) لاعلاج (5) عقدہ
- (42) مندرجہ ذیل غیر معیاری الفاظ کے کو معیاری الفاظ لکھئے۔ (1)
- (1) جیوں، انکھاں، مخ
- (43) محاورے کا معنی بتا کر نملے میں استعمال کیجئے۔ (1)
- بے جان میں جان آنا
- (1) (44) کہاوت کا معنی بتائیے۔
- بہ چھلی کے جائے کو تیرا کون چمکائے۔
- (1) (45) مجموعہ الفاظ کے لئے جامع لفظ لکھئے۔
- بے وہ زنجیر جس سے زمین کی سیاست کی جاتی ہے
- (1) (46) مندرجہ ذیل الفاظ کے واحد - جمع بتائیے۔
- سے مرنی، ارداح
- (1) (47) اسلم غلط لکھا ہے۔ (خطا کثیدہ لفظ کی اسم پہنائے۔
- (1) (48) آسہ جو دھند میں جماعت میں بڑھتی ہے وہ آج نہیں آتی۔ (ضمیر پہنائے
- (1) ذیل کا جملہ درست کر کے دوبارہ لکھئے۔
- (1) بہادر مثل اکبر تھا بہت بادشاہ۔
- (1) (50) مندرجہ ذیل استعارہ کی ہفت پہنائے۔ (دکوئی ایک)
- بے لایزال نہیں کہے سب کو ملے آب سا عذاب
- آؤ لایم میں سر کریں کوہ طور کی
- سے پانی کو پھو رہی ہے بھل جھل کے گل کی ٹہنی
- جیسے سین کوئی آئینہ دیکھنا ہے۔
- (1) (51) ذیل کے مرتب الفاظ کی ترکیب و افصح کیجئے۔
- سے روح فرسا، جلدہ طور
- (52) میں نے عدالوں کے عذاب بکے۔ (مفسدہ پہنائے)

(2)

مبادت / مشقوں نوں

SECTION D

(4)

(الف) مندرجہ ذیل اشعار کی تشریح کیجئے۔ (دکوئی ایک)

(53) بہار ہے ہر جام و یار گزار ہے

شیم تیر سی چانی کے یار گزار ہے۔

(۳۳) دوپہر، بازار، دکان، گاؤں کی خلعت کا بند
خون کی پیاسی سٹائیں، روح نرساؤ کا زور

(ب) احوال مذہبی

(۳۴) آپ کے اسکول میں صائے لگے "یوم اساتذہ" کا احوال کہم سے کہم ۱۵۵ الفاظ
میں لکھئے۔

(۴)

(ج) اختصار کیجئے۔

(۳۵) دئے گئے اقتباس کی ایک تہائی (تقریباً) اختصار کیجئے۔

(۴)

انسان کے ارد گرد اس کے اہم ترین ساتھی زمین، سدا، پانی، جنگلات
اور دیگر جاندار ہیں۔ یہی اس کا ماحول کہلاتے ہیں۔ ان سبھی کے آپس میں ایک
دوسرے سے تعلق ہے یعنی اگر زمین ٹرے گا تو انسان اس سے متاثر ہوگا اور
اگر انسان کا رویہ زمین کے نشی بگڑے گا تو زمین ٹرے گی، انسان کی بڑھتی
بھڑکی آبادی اور مہنگی دھڑکی کی آمد نے اس آپسی تعلق کو بگاڑ دیا ہے۔ کھاد خانوں
اور فیکٹریوں نے نہ صرف یہ کہ خام سال کی شکل میں محدود وسائل کو بے تحاشہ
استعمال کیا بلکہ ان سے سکینے والے زیر زمین مادیات نے سدا، پانی اور زمین کو
زہریلا کرنا شروع کر دیا، کھاد خانوں کی چٹانیں اور عوثر گڑبڑوں سے شعلے دارے۔
دھواں اور گیسوں نے سدا کو آلودہ کر دیا۔ بے فیکٹریاں اور گڑبڑاں کم تھیں
تو کم گیسوں، فوسل میں خادج سدا تھیں اور یہ تھوڑی سی مقدار بہت ملہ سدا میں
گھل مل کر اتنی بھلی ہو جاتی تھیں کہ اس کے زیر بلاء میں قسم یہ جاتا تھا۔

(۳۶) مندرجہ ذیل کے عنوانات میں سے کسی ایک عنوان پر ۲۰۰ سے ۲۵۰ الفاظ میں تقریر لکھئے۔
(کوئی ایک)

(۳۷) تعلیم نندواں (یا)

(۳۸) حق الوطنی (وطن سے محبت)

(یا)

(۳۹) آؤ ماحول بچائیں۔

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર.

ધોરણ-...!

વિષય :- URDU - ૦૦૫

માસવાર અભ્યાસક્રમનું આયોજન શૈક્ષણિક વર્ષ : 2025-26

ક્રમ	માસ	પ્રકરણ/કાવ્યનું નામ	અનુક્રમ	નિર્દેશ અનુક્રમ - માસ અનુક્રમ - માસ	ક્રમ
1	જૂન	મહેર નો - ગઝલ - નકીલ	1	મહેર નો - ગઝલ - નકીલ	19
2	જુલાઈ	લગભગની સ્થિતિ - ગઝલ - ગઝલ	2	લગભગની સ્થિતિ - ગઝલ - ગઝલ	27
3	ઓગસ્ટ	ગઝલ - ફલ્સફ - સ્ફારશ - કૃતિ	3	ગઝલ - ફલ્સફ - સ્ફારશ - કૃતિ	22
4	સપ્ટેમ્બર	મહેર નો - ગઝલ - ગઝલ	4	મહેર નો - ગઝલ - ગઝલ	25
5	ઓક્ટોબર	મહેર નો - ગઝલ - ગઝલ	5	મહેર નો - ગઝલ - ગઝલ	12
6	નોવેમ્બર	મહેર નો - ગઝલ - ગઝલ	6	મહેર નો - ગઝલ - ગઝલ	21
7	ડિસેમ્બર	મહેર નો - ગઝલ - ગઝલ	7	મહેર નો - ગઝલ - ગઝલ	26
8	જાન્યુઆરી	મહેર નો - ગઝલ - ગઝલ	8	મહેર નો - ગઝલ - ગઝલ	25
9	ફેબ્રુઆરી	મહેર નો - ગઝલ - ગઝલ	9	મહેર નો - ગઝલ - ગઝલ	24
10	માર્ચ	મહેર નો - ગઝલ - ગઝલ	10	મહેર નો - ગઝલ - ગઝલ	
11					
12					
13					

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

પ્રશ્નપત્ર પ્રસિદ્ધ
૨૫/૫/૨૫

૨૭

શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫
ધોરણ-૧૧ (સામાન્ય પ્રવાહ/વિજ્ઞાન અધાર)
વિષય-.....URDU (૦૫૫)
.....વાર્ષિક.....પરીક્ષા

સમય: ૩ કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ: ૮૦

નોંધ: આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડેરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડેરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

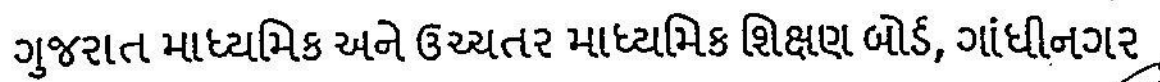
હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
ગુણ	10	12	18	26	14	80
ટકા (%)	13 %	15 %	22 %	33 %	17 %	100 %

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	33	33	24
2	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	18	20	18
3	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	06	06	14
4	વિસ્તૃત પ્રશ્નો (LA)	04	05	16
5	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01	03	08
	કુલ	62	67	80

પ્રકરણ/વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રકરણ/વિભાગનું નામ	પ્રકરણ/વિભાગ દીઠ ગુણ
1	ગ્રામીણ વિભાગ : (ગ્રામીણ)	16
2	પૃથ્વી વિભાગ : (પૃથ્વી)	16
3	વ્યાકરણ વિભાગ : (વ્યાકરણ)	16
4	અર્થગ્રાહક : (અર્થગ્રાહક)	16
5	લિખન અજ્ઞતા : (લિખન)	16
	કુલ	80

ધોરણ-૧૧ (સામાન્ય પ્રવાહ) વિજ્ઞાન પ્રવાર)

विषय-URDU (FL)

વાર્ષિક-----પરીક્ષા

કુલ ગુણ : ૪૦

C:\Users\Administrator\Desktop\09-11-2017\09-11-2017_09-11-2017_09-11-2017

SECTION-A حصہ اول

[03]

[الف] مناسب جوڑیاں بنائیے۔

الف	ب
(1) آوارہ گرد	(A) محمد تقی عثمانی
(2) بھابھی جان	(B) سبیل عظیم آبادی
(3) قریب	(C) پول زریہ
	(D) قرۃ العین حیدر

[03]

[ب] متبادلات میں سے صحیح میل جن کے جواب لکھیے۔

(4) آخر کسی سبق کا کردار ہے؟

(A) سفارش (B) بھابھی جان (C) آفری شو

(5) "گواہ" سبق کے مصنف کا نام لکھئے۔

(A) رشید احمد صدیقی (B) راشد الیز (C) رتن سنگھ

(6) "مرزا غالب کی حویلی" سبق کی صنف کیا ہے؟

(A) خاکہ (B) ڈرامہ (C) افسانہ

[02]

[ج] سوالوں کے جواب ایک جملے میں لکھیے۔

(7) ~~پانچویں نے کس سے ڈاکٹر سے رابطہ قائم کرنے کی کیا تھا؟~~

[P.T.O.]

تو اسی غذا کیسے کہتے ہیں؟

۸) عدالت اور قیامت کے گواہ کون ہیں؟

۱۵۷۶

(د) تین چار جملوں میں جواب لکھئے۔ (کوئی ایک)

۹) کسی شخص یا قوم کا زوال کب شروع ہوتا ہے؟

۱۰) ~~نہیں لکھنا ہے اور لکھائی کی کیا بیاد دے؟~~

۱۵۷۷

(د) تفصیل سے جواب لکھئے۔ (کوئی ایک)

۱۱) عاشق و معشوق کی موت کا سانحہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔

۱۲) ”انسان سب سے بڑا دیوتا ہے“ یہ جملہ سمجھائیے۔

حصہ نظم SECTION-B

(۵۳)

[الف] مناسب جوڑیاں بنائیے۔

ب

الف

(A) موسموں کا گیت

۱۲) وئی بگڑائی

(B) نعت

۱۳) فیض احمد فیض

(C) نگہ سے پہلی سی محبت میرے محبوب۔

۱۴) علی سردار جعفری

(D) سبکچل اندازی میں رہی ہیں دن

(۵۳)

(ب) استبدادلات میں سے صحیح بدل چن کر جواب لکھئے۔

۱۵) ”سور لو“ نظم کی کون سی صفت ہے؟

(حمد، نعت، قصیدہ)

۱۶) ”گیت“ نظم کے شاعر کون ہیں؟

(جگر، میراجی، امین صدیقی)

۱۷) ”آہ یونا بکاوی کا“ کس مثنوی سے ماخوذ ہے؟

(گلزارِ شمیم، سحرالبیان، انامیں سے ایک جو نہیں)

(۱۶) [ج] ایک جملے میں جواب لکھئے۔ [۵۲]

۱۸۷ تیز کرلوں کو شاعر نے کسی سے تشبیہ دی ہے ؟

۱۹۶ لالہ سحرانی کہہ کر شاعر نے کیسے مخاطب کیا ہے ؟

[د] تین چار جملوں میں جواب لکھئے۔ (کوئی ایک) [۵۲]

۲۰۵ محبوب کے انتظار میں شاعر کی کیا کیفیت ہوئی ؟

۲۱۰ درد کی دعا نہ ہونے پر شاعر کیوں خوش ہوئے ؟

[۵] تفصیل سے جواب لکھئے۔ (کوئی دو) [۵۶]

۲۲۰ ”گری اور دیہاتی بازار“ نظم کا خلاصہ لکھئے۔

۲۲۲ درختوں اور پانی کی دوستی ”اپنے الفاظ میں بیات کیجئے۔“

حصہ قواعد SECTION-C

[54]

• ہم معانی الفاظ کی مناسب جوڑیاں بنائیے۔

23) غلغلہ کنجوس قاصد

24) ہرکارہ بے چینی شور

25) بے تابی ہنگامہ گھبراہٹ

26) مسک ڈاکہ بخیل

[52]

• متضاد الفاظ کی جوڑیاں بنائیے۔

27) خوشید روز چاند

28) شب مایتاب دن

[51]

• غیر معیاری الفاظ کے معیاری الفاظ پہچانیے۔

29) جھکوں ، جیوں (جیسے ، جھجے ، تجھے)

[52]

• متنوع الفاظ کے لئے ایک جامع لفظ لکھئے۔

30) تلاش کرنے والا

31) ستاروں کا ایک جھرمٹ

[51]

• واحد جمع لکھیے۔

32) تاریخ (33) اقوام

33) محاورے کا معانی لکھئے جملے میں استعمال کیجئے۔ (دو ایک)

34) آنکھیں چار ہونا (35) اوجھل ہونا

[P. P. 5]

- درج ذیل الفاظ کا املا درست کر کے دوبارہ لکھئے۔ [01]
(36) اہل، فاکہ کسی (38) گریب
- درج ذیل جملے میں حرفِ عطف تلاش کیجئے۔ [01]
(39) ہر انسان کا سکہ اور ڈک یکساں ہیں اور مختلف بھی
- جملہ درست کر کے دوبارہ لکھئے۔ [01]
(40) آپ نے میرے سے کیا نہیں
- جملے میں مرکب الفاظ تلاش کیجئے۔ [01]
(41) اسلام عالمگیر ایمان پر پھیلا ہوا مذہب ہے

SECTION-D

- مندرجہ ذیل عبارت کو پڑھ کر اس کے نیچے دئے گئے سوالوں [05]
کے جواب لکھئے۔

عید کا سب سے بڑا مقصد آپسی رنجشیں بھول کر ایک دوسرے سے مصافحہ اور معافۃ کرنا ہوتا ہے۔ لیکن آج کل عید کے دن بھی اس اسلامی سبق کو بھلایا جا رہا ہے۔ لڑکان سیر سپاٹے میں اپنا دن گزارتے ہیں۔ بعض نام کے مسلمان بد اخلاقی اور بد عملی کا مظاہرہ کرتے ہیں۔ اللہ ہم سب کو اپنے رسولؐ کے لئے ہوئے دین اسلام کے مطابق جائز اعمال کے ساتھ سچی اور اچھی عید منانے کی توفیق عطا فرمائے۔

- سوال: (42) عید کا سب سے بڑا مقصد کیا ہے؟
- (43) مصافحہ اور معافۃ کے کیا معانی ہیں؟ [05]

۴۵۔ نوجوان عید کا دن کیسے گزارتے ہیں؟

۴۶۔ صنف نے عبارت کے آخر میں اللہ سے کیا دعا مانگی ہے؟

۴۷۔ اس عبارت کا موزوں عنوان دیجیے۔

مندرجہ ذیل نظم پڑھ کر اُسکے نیچے دئے گئے سوالوں کے جواب لکھیے۔ [۵۵]

جلالِ آتش و برق و سحاب پیدا کر

اجل بھی کانپ اٹھے وہ شباب پیدا کر

بترے خرام میں ہے زلزلوں کا دائرِ نیاں

برایک کام پر ایک انقلاب پیدا کر

صدائے تیشہ مزدور ہے تیرا لہجہ

کوسنگ و خشت سے چنگ و رہاب پیدا کر

بہت لطف ہے اے دوست تیغ کا بوسہ

یہی ہے جانِ جہاں اس میں آپ پیدا کر

بترے قدم پہ لٹا اے محفلِ انجم

وہ بانگین وہ اچھوتا شباب پیدا کر

سوالات :- ۴۸۔ شاعر نوجوانوں سے کیا شباب پیدا کرنے کو کہتا ہے؟

۴۹۔ مزدور کا لہجہ کیا ہے؟

۵۰۔ زلزلوں کا دائر کیاں چھپا ہوا ہے؟

۵۱۔ محفلِ انجم کا معانی لکھئے۔

۵۲۔ اس نظم کا مناسب عنوان دیجیے۔

مندرجہ ذیل امتیاس کا $\frac{1}{3}$ ، ایک تہائی حصے میں اختصار [۵۴]

۵۵۔ وقتِ زندگی کی سب سے گراں مایہ دولت ہے۔

یہ ایک بار چلا جائے تو پھر کبھی بھی قیمت پر دوبارہ

(93) حاصل نہیں کیا جاسکتا۔ کتنی ہی محنت کر لو، پیسے خرچ کر لو بیتا ہوا وقت تو کیا ایک لمبہ بھی واپس نہیں آتا۔ اسی لئے وقت کی قدر کرنا چاہیئے۔ دنیا میں جو لوگ وقت کی قدر نہیں کرتے وہ سمجھے رہ جاتے ہیں۔ کچھ لوگ خاص کر کے طلبہ جو نکلے اور آوارہ ہوتے ہیں وہ یہ سوچتے ہیں کہ زندگی مزے کی ہے محنت نہیں کریں گے تو چل جائے گا۔ لیکن ایسے طلبہ جب اسکول کی زندگی مکمل کر کے اُلجھنوں میں پڑ جاتے ہیں تو کفِ افسوس ملتے ہیں۔

مندرجہ ذیل عبارت میں مناسب رد و اوقاف لگائیے۔ [52]
 • صوفیانہ کلام یا سیاسی دستاویزات کی مانند اس کے اندراجات ایسے ہوتے ہیں کہ جو چاہے جس طرح تعبیر کرے سوا خدے سے محفوظ بھی رہ سکتا ہے اور سوا خدے میں آ بھی سکتا ہے

SECTION-E

[54] • مندرجہ ذیل اشعار کی تشریح کیجئے۔ (دوئی ایک)
 (55) وہ دہریہ ہے کہ دل ستانی ہے ؟
 لے کر دل دل ستاں روانہ ہوا

۔ وہ حقیقت کہ جو گزرتی ہے

لبِ افسانہ ساز کیا جانے ؟

۱۵۶) آپ کے اسکول میں منائے گئے دسویں اور بارہویں جماعت کے طلبہ کے الوعائی جلسے کا احوال تقریباً ۱۰۰ لفظوں میں لکھئے۔
[۵۴] مضمون نویسی :- (تقریباً ۱۵۰ سے ۲۰۰ لفظوں پر مشتمل)
مندرجہ ذیل دئے گئے عنوانات پر مضمون لکھئے۔ (کوئی ایک)

۱۔ بچے اخلاقی تعلیم کی اہمیت
۲۔ عطا دیات کی زندگی
۳۔ کسی تاریخی مقام کی سیر

Competency Based Questions (क्षमता आधारित प्रश्न) नी विगत :-

धोरण - 11

विषय - URDU (FL)

प्रश्न सं	प्रश्न नी विगत	Competency (क्षमता)	Learning Outcome (अध्ययन निष्पत्ति)
3	विगत: A		
6	चौथीयाں	01. "لنلاو اور اپنے عیم کی بنا پر جواب لکھیں۔"	طلباء سمجھ کر زبانی اور تحریری شکل میں سبق پڑھیں
8	مشاورات والے سوالات	01. تجربے کی بنا پر جواب لکھیں۔	طلباء ادبی تجربے کی تنقید میں اپنے خیالات پیش کر سکیں
11	ایک جگہ میں جواب لکھیں	01. عیم اور تجربے کی بنا پر جواب لکھیں۔	درسی کتاب اور مختلف کتب کے ذریعے معلومات حاصل کر سکیں
14	تفصیل سے جواب لکھیں	04. درسی مواد کو جانچ کر جواب لکھیں۔	درسی کتاب اور مختلف کتب کے ذریعے معلومات حاصل کر سکیں
19	विगत: B		
20	چौथीयाں	01. "لغفلو اور مشایخ کی بنا پر جواب لکھیں۔"	طلباء مطالعہ کے ذریعے تحریری شکل میں سبق پڑھیں
21	ایک جگہ میں جواب لکھیں	01. تجربے کی بنا پر جواب لکھیں۔	درسی کتاب اور مختلف کتب کے ذریعے معلومات اخذ کر سکیں
22	چار بانچے چلوں میں جواب لکھیں	02. درسی مواد کا مطالعہ کر کے جواب تحریر کریں۔	درسی کتاب اور مختلف کتب کے ذریعے معلومات اخذ کر سکیں
22	چار بانچے چلوں میں جواب لکھیں	02. درسی مواد کا مطالعہ کر کے جواب تحریر کریں۔	درسی کتاب اور مختلف کتب کے ذریعے معلومات اخذ کر سکیں
22	تفصیل سے جواب لکھیں	04. درسی مواد کا مطالعہ کر کے جواب تحریر کریں۔	درسی کتاب اور مختلف کتب کے ذریعے معلومات اخذ کر سکیں
	کل مارکس	40	

સાલિકા વર્ષ 2024-25

દાંચ: 11

વિષય: ઉર્દુ ગણિત

સાલિકા અંકગણિત

વિષય	સંખ્યા	વિષય	સાલિકા અંકગણિત
વિષય - C ફોન	23 - 52	સમીકરણ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ અને મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ	16
વિષય: D	53 - 57	સમીકરણ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ	05
વિષય: E	58 - 62	સમીકરણ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ	05
વિષય: F	63	સમીકરણ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ	04
વિષય: G	64	સમીકરણ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ	02
વિષય: H	65	સમીકરણ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ	04
વિષય: I	66	સમીકરણ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ	04
વિષય: J		સમીકરણ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ, મેટ્રિક્સ	40

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

વિષય : અર્થશાસ્ત્ર (સામાન્ય પ્રવાહ)

અભ્યાસક્રમનું માસવાર આયોજન

ક્રમ	માસ	પ્રકરણ નંબર	પ્રકરણનું નામ	અંદાજિત તાસ
1.	જૂન	1 2	અર્થશાસ્ત્રમાં આલેખ વૃદ્ધિ અને વિકાસના નિર્દેશકો	19
2.	જુલાઈ	3 4	નાણું અને કુગાવો બેન્કિંગ અને નાણાકીયનીતિ	27
3.	ઓગસ્ટ	5 6	ગરીબી બેરોજગારી	22
4.	સપ્ટેમ્બર	7	વસ્તી	16
5.	ઓક્ટોબર	8 9	કૃષિક્ષેત્ર વિદેશવેપાર (અપૂર્ણ)	12
6.	નવેમ્બર	9 10	વિદેશવેપાર (પૂર્ણ) ઉદ્યોગક્ષેત્ર	21
7.	ડિસેમ્બર	11 12	ભારતીય અર્થતંત્રમાં નૂતન પ્રશ્નો પ્રાકૃતિક ખાદ્યજંગલ અને પાકસંરક્ષણ	26
8.	જાન્યુઆરી		પુનરાવર્તન	16
9.	ફેબ્રુઆરી		પુનરાવર્તન	20

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12
વિષય : અર્થશાસ્ત્ર (022) (સામાન્ય પ્રવાહ)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	સંયોજન/કૌશલ્ય (S)	કુલ
ગુણ	45	30	20	05	100
ટકા(%)	45%	30%	20%	05%	100%

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમાંક	પ્રશ્નો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (O)	20	20	20
2.	અતિ ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (VSA)	10	10	10
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	12	16	24
4.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	07	10	21
5.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	05	07	25
કુલ		54	63	100

પ્રકરણ દીઠ ગુણભાર :

ક્રમ	પાઠ/પ્રકરણનું નામ	પ્રકરણ દીઠ ગુણભાર	
		જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણ	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણ
1.	અર્થશાસ્ત્રમાં આલેખ	07	10
2.	વૃદ્ધિ અને વિકાસના નિર્દેશકો	09	13
3.	નાણું અને કુળાવો	08	10
4.	બેન્કિંગ અને નાણાકીય નીતિ	08	08
5.	ગરીબી	10	13
6.	બેરોજગારી	10	12
7.	વસ્તી	10	15
8.	કૃષિ ક્ષેત્ર	09	10
9.	વિદેશવેપાર	07	09
10.	ઉદ્યોગક્ષેત્ર	08	08
11.	ભારતીય અર્થતંત્રમાં નૂતન પ્રશ્નો	10	13
12.	પ્રાકૃતિક આદ્યજંગલ અને પાકસંરક્ષણ	04	06
કુલ		100	127

નોંધ : જનરલ વિકલ્પ સાથે દર્શાવેલ પ્રશ્નોના ગુણ નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર પ્રમાણે દર્શાવેલ છે. અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે આ ગુણ અલગ હોઈ શકે છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12
વિષય : અર્થશાસ્ત્ર (022) (સામાન્ય પ્રવાહ)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 100

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	વિભાગ-A	
1 થી 20	નીચે 1 થી 20 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો આપેલા છે. આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)	20
	વિભાગ-B	
21 થી 30	નીચે આપેલા 21 થી 30 પ્રશ્નોના ઉત્તર એક-બે વાક્યમાં આપો. (દરેકનો 1 ગુણ)	10
	વિભાગ-C	
31 થી 46	નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 31 થી 46 સુધીના 16 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 12 (બાર) પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (દરેકના 2 ગુણ)	24
	વિભાગ-D	
47 થી 56	નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 47 થી 56 સુધીના 10 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 07 (સાત) પ્રશ્નોના ઉત્તર મુદ્દાસર લખો. (દરેકના 3 ગુણ)	21
	વિભાગ-E	
57 થી 63	નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 57 થી 63 સુધીના 07 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 05 (પાંચ) પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (દરેકના 5 ગુણ)	25
	કુલ ગુણ	100

સૂચના : વિભાગ-E માં પ્રશ્નક્રમાંક-63 આકૃતિ અને તેના વિશ્લેષણને લગતો પૂછવાનો રહેશે. જેમાં સમય આધારિત રેખા આકૃતિ, સાદી સ્તંભાકૃતિ, પાસ-પાસેની સ્તંભાકૃતિ કે વિભાજિત સ્તંભાકૃતિમાંથી પૂછવાનો રહેશે. આ પ્રશ્નમાં દૃષ્ટિહીન વિદ્યાર્થીઓએ માત્ર સમજૂતી આપવી, (વિશ્લેષણ કરવું) તેવી સ્પષ્ટ નોંધ કરવાની રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

વિષય : અર્થશાસ્ત્ર (022) (સામાન્ય પ્રવાહ)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

કુલ ગુણ : 100

- આ પ્રશ્નપત્રમાં પાંચ વિભાગ અને કુલ 63 પ્રશ્નો છે.
- જવાબ આપતાં પહેલાં પ્રશ્નોને કાળજીપૂર્વક વાંચી સૂચના મુજબ જવાબ આપો.
- વિભાગની સામે કૌંસમાં લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
- નવો વિભાગ નવા પાના પરથી જ લખવો.
- વિભાગ C, D અને Eમાં જનરલ વિકલ્પ આપવામાં આવ્યા છે.
- પ્રશ્નક્રમાંક - 63માં દરિદ્રીન વિદ્યાર્થીઓએ માત્ર વિશ્લેષણ કરવું.

વિભાગ - A

- પ્રશ્નક્રમ 1 થી 20 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો છે. આપેલા વિકલ્પમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો : [20]
(દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે)
- (1) આકૃતિ કયા પ્રકારના વિતરણ માટે દોરવામાં આવે છે ?
(A) વિસ્તાર (B) સતત
(C) અસતત (D) આદર્શ
- (2) આર્થિક માહિતી અંગેની ડેટા CD કોણ તૈયાર કરે છે ?
(A) શાળાઓ (B) સામાન્ય વ્યક્તિઓ
(C) ખાનગી પ્રકાશકો (D) પ્રયોગશાળાઓ, સંશોધન કેન્દ્રો, સરકાર વગેરે.
- (3) માનવવિકાસના આંકનું મૂલ્ય કેટલું હોય છે ?
(A) એક (B) શૂન્યથી એક વચ્ચે
(C) સો (D) શૂન્ય
- (4) 'વિકાસ એટલે વૃદ્ધિ વત્તા પરિવર્તન' આ વિધાન કોણે રજૂ કર્યું છે ?
(A) ટોડરો (B) જિરાલ્ડ મેયર
(C) મેકલપ (D) હેન્સન
- (5) ભારત જરૂરી પેટ્રોલિયમ પેદાશના કેટલા ટકા જેટલો પુરવઠો આયાત દ્વારા પ્રાપ્ત કરે છે ?
(A) 50 (B) 60
(C) 70 (D) 90
- (6) રિઝર્વ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયાની સ્થાપના કયા વર્ષમાં થઈ હતી ?
(A) 1951 (B) 1935
(C) 1947 (D) 1949

- (7) સંસ્કૃત ભાષા પ્રમાણે બેન્ક શબ્દનો અર્થ શું થાય છે ?
 (A) નાણાંનો પુરવઠો (B) મૂડી રોકાણ
 (C) મૂડીનો જથ્થો (D) વ્યાજ
- (8) વર્ષ 2013માં ભારતમાં સૌથી વધુ ગરીબી કયા રાજ્યમાં જોવા મળી હતી ?
 (A) છત્તીસગઢ (B) ગોવા
 (C) ગુજરાત (D) રાજસ્થાન
- (9) ખેતીક્ષેત્રે ખેડૂતોને પાક નિષ્ફળતાના જોખમથી રક્ષણ આપવા કઈ યોજના શરૂ કરવામાં આવી છે ?
 (A) NREGA (B) IRDP
 (C) PMFBY (D) IAY
- (10) અસરકારક માંગના અભાવે કયા પ્રકારની બેરોજગારી સર્જાય છે ?
 (A) પ્રચ્છન્ન (B) મોસમી
 (C) ધર્મણજન્ય (D) ચક્રીય
- (11) બેરોજગારીના પ્રકારો નક્કી કરવા માટેના ચાર માપદંડો કોણે રજૂ કર્યા છે ?
 (A) પ્રો. પીગુ (B) રાજકૃષ્ણ
 (C) કેઈન્સ (D) માર્શલ
- (12) ભારતમાં આયોજનનો આરંભ કઈ સાલમાં થયો ?
 (A) ઈ.સ. 1951 (B) ઈ.સ. 1981
 (C) ઈ.સ. 1991 (D) ઈ.સ. 2001
- (13) ભારતમાં નવી વસ્તી નીતિ (2000) માટેની સમિતિની રચના કોના વડપણ હેઠળ થઈ હતી ?
 (A) દીન દયાળ ઉપાધ્યાય (B) જમશેદજી તાતા
 (C) ડો. એમ. એસ. સ્વામીનાથન (D) રંગનાથન
- (14) ભારતમાં અધૂરી સિંચાઈ યોજનાઓ પૂરી કરવાની જવાબદારી કોને સોંપવામાં આવી છે ?
 (A) RBI (B) NABARD
 (C) RRBs (D) SBI
- (15) વિદેશવેપારમાં કયું સાધન સૌથી ઓછું ગતિશીલ છે ?
 (A) જમીન (B) મૂડી
 (C) નિયોજનશક્તિ (D) શ્રમ
- (16) લેણદેણની તુલામાં કેટલાં ખાતા હોય છે ?
 (A) 1 (B) 2
 (C) 3 (D) 4

- (17) અગરબત્તી ઉદ્યોગ એ કયા ઉદ્યોગનું ઉદાહરણ છે ?
 (A) નાના પાયાનો ઉદ્યોગ (B) મોટા પાયાનો ઉદ્યોગ
 (C) ગૃહ ઉદ્યોગ (D) મધ્યમ પાયાનો ઉદ્યોગ
- (18) જાહેરક્ષેત્ર એટલે શું ?
 (A) સરકાર દ્વારા સંચાલિત ક્ષેત્ર (B) આંતરરાષ્ટ્રીય ક્ષેત્ર
 (C) લોકો દ્વારા સંચાલિત ક્ષેત્ર (D) સહકારવૃત્તિવાળું ક્ષેત્ર
- (19) ભારતમાં રેલવેની સૌપ્રથમ શરૂઆત કયા વર્ષમાં થઈ હતી ?
 (A) 1951માં (B) 1901માં
 (C) 1853માં (D) 1875માં
- (20) બ્રહ્મસ બનાવવામાં કેટલા લિટર ગૌ-મૂત્રની જરૂર પડે છે ?
 (A) 20 (B) 50
 (C) 30 (D) 10

વિભાગ - B

- પ્રશ્નક્રમ 21 થી 30 પ્રશ્નોનાં ઉત્તર એક-બે વાક્યમાં આપો : (દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.) [10]
- (21) વૃત્તાંશ શોધવાનું સૂત્ર લખો.
- (22) જીવનની ભૌતિક ગુણવત્તા આંક (PQLI) ની રજૂઆત કોના દ્વારા કરવામાં આવી ?
- (23) પ્રધાનમંત્રી જનધન યોજનાનું સંચાલન કોણ કરે છે ?
- (24) કયા પ્રકારની થાપણો સૌથી વધુ તરલ હોય છે ?
- (25) ગરીબી રેખા એટલે શું ?
- (26) કયા વયજૂથને ઉત્પાદકીય વયજૂથ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે ?
- (27) NABARD નું પૂરું નામ જણાવો.
- (28) વિદેશ વેપારનું કદ એટલે શું ?
- (29) નાના પાયાના ઉદ્યોગો કયા પ્રકારની ઉત્પાદન પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે ?
- (30) પારિભાષિક શબ્દનો અર્થ આપો : મિલેટ્રસ

વિભાગ - C

- નીચે આપેલા 31 થી 46 સુધીના 16 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 12 પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : [24]
 (દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ)
- (31) અર્થશાસ્ત્રના અભ્યાસમાં કમ્પ્યુટર ટેકનોલોજીના ઉપયોગ તરીકે પાવર પોઈન્ટ પ્રેઝન્ટેશન સમજાવો.
- (32) ઈન્ટરનેટના ઉપયોગના ભયસ્થાનો જણાવો.
- (33) આર્થિક વિકાસના લક્ષણો જણાવો. (ગમે તે ચાર)
- (34) આર્થિક વિકાસના નિર્દેશકોના નામ જણાવો.
- (35) દાબેલો કુળાવો એટલે શું ?
- (36) નાણાંના પ્રકાર જણાવો.

- (37) શિક્ષણ બેન્કનું વર્ગીકરણ જણાવો.
- (38) RBI ની નાણાકીય નીતિના ગુણાત્મક સાધનોના માત્ર નામ જણાવો.
- (39) ગરીબીનો આવક અભિગમ સમજાવો.
- (40) પ્રચલન બેરોજગારીનો અર્થ આપો.
- (41) પંડિત દીનદયાળ ઉપાધ્યાય શ્રમેવ જયતે યોજના ટૂંકમાં સમજાવો.
- (42) શ્રી રાજકૃષ્ણ સમિતિએ રજૂ કરેલ બેરોજગારીના માપદંડોના માત્ર નામ જણાવો.
- (43) ખેતીના આધુનિકીકરણમાં ઉદ્યોગો કેવી રીતે ઉપયોગી છે ? સમજાવો.
- (44) ભારતમાં રેલવે સામેના પડકારો જણાવો.
- (45) ખાદ્યજંગલ મોડેલના ગમે તે બે ફાયદા જણાવો.
- (46) અગ્નિઅશ્વનો ઉપયોગ જણાવો.

વિભાગ - D

- નીચે આપેલા 47 થી 56 સુધીના 10 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 07 પ્રશ્નોના ઉત્તર મુદ્દાસર લખો : [21]
(દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ)
- (47) આકૃતિ અને આલેખ દોરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો સમજાવો.
- (48) માનવવિકાસ આંકના ઘટકો સમજાવો.
- (49) આર્થિક વૃદ્ધિ અને આર્થિક વિકાસનો તફાવત લખો. (કોઈપણ છ મુદ્દા)
- (50) ગરીબીના કોઈપણ ત્રણ નિર્દેશકો સમજાવો.
- (51) મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગારી ગેરંટી યોજના (મનરેગા) : ટૂંકનોંધ લખો.
- (52) ભારતમાં વસ્તી નિયંત્રણના કોઈપણ ત્રણ ઉપાયો સમજાવો.
- (53) પાકની ફેરબદલી સમજાવો.
- (54) ટૂંકનોંધ લખો : હુંડિયામણ દર
- (55) વિદેશ વેપારના કારણો સમજાવો. (ત્રણ મુદ્દા)
- (56) વિશિષ્ટ આર્થિક વિસ્તાર (SEZ) સમજાવો.

વિભાગ - E

- નીચે આપેલા 57 થી 63 સુધીના 07 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 05 પ્રશ્નોના ઉત્તર વિસ્તારપૂર્વક આપો : [25]
(દરેક પ્રશ્નના 5 ગુણ)
- (57) સાઠ પ્રથાનો અર્થ આપી સાઠ પ્રથાની મર્યાદાઓ સમજાવો.
- (58) ભારતમાં ગરીબી ઘટાડવાના આર્થિક કારણો સમજાવો.
- (59) મૃત્યુદરનો અર્થ આપી નીચાં મૃત્યુદરનાં કારણો સમજાવો.

- (60) ભારતમાં ખેત ઉત્પાદકતા વધારવાના ટેકનોલોજીકલ સુધારાઓ સમજાવો.
- (61) સ્થળાંતરનો અર્થ આપી સ્થળાંતરની નકારાત્મક અસરો ચર્ચો.
- (62) શહેરીકરણની સમસ્યા હળવી કરવાના કોઈપણ પાંચ ઉપાયો સમજાવો.
- (63) ભારતમાં જન્મદર અને મૃત્યુદરની આપેલી આંકડાકીય માહિતીને પાસ-પાસેની સ્તંભાકૃતિમાં રજૂ કરી વિશ્લેષણ કરો.

[નોંધ : પ્રશ્નક્રમાંક 63માં દરિદ્રીન વિદ્યાર્થીઓએ માત્ર વિશ્લેષણ કરવું.]

વર્ષ	જન્મદર (પ્રતિ 1000 વ્યક્તિએ)	મૃત્યુદર (પ્રતિ 1000 વ્યક્તિએ)
1951	39.9	27.4
2011	21.8	7.1